

Висока школа струковних
студија за образовање
васпитача у Кикинди

Кикинда, Светосавска 57; тел/факс: 0230/422-423; e-mail: vsssovki@vaspitacka.edu.rs; www.vaspitacka.edu.rs

Образац 2 мсс

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ МАСТЕР РАДА ЗА ОДБРАНУ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Састав Комисије:

1. др Ангела Месарош Живков, проф. – председник
2. др Милорад Степанов, проф. – члан
3. др Загорка Марков, проф. - ментор
4. _____

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: Јасна, Ђуро, Банч
2. Датум и место рођења, општина, држава: 11.октобар 1987. Зрењин, Зрењанин, Србија

III НАСЛОВ МАСТЕР РАДА: Припрема деце из хранитељских породица за полазак у школу уз подршку предшколске установе, породице и других фактора

IV ПРЕГЛЕД МАСТЕР РАДА: *Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикана и сл.*

Мастер рад *Припрема деце из хранитељских породица за полазак у школу уз подршку предшколске установе, породице и других фактора* написан је на 67 страна уз додатних 6 страна прилога (Прилог 1.Упитник). Мастер рад садржи 23 табеле и 23 графикана које се налазе се у поглављу Популација и узорак истраживања (5 табела и 5 графикана) и Резултати истраживања и интерпретација резултата (18 табела и 18 графикана). Поред Сажетка на српском и енглеском језику и кључних речи, рукопис садржи следећа поглавља: Увод (од 8. до 9. стране), Теоријски приступ проблему (од 10. до 31. стране), Истраживачки део (проблем, предмет, циљ и хипотезе истраживања) (од 32. до 34. стране), Методологија истраживања (од 35. до 41. стране), Резултати истраживања и интерпретација резултата (од 42. до 65. стране), Закључна разматрања (од 66. до 67. стране), Литература (од 68. до 79. стране) и Прилози (од 80. до 85. стране).

Литературу чине 115 библиографске јединице.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА МАСТЕР РАДА: *Рад је истраживачки (пројекат којим се решава практични проблем)*

У *Уводном делу* рукописа Мастер рада говори се значају припреме деце из хранитељских породица за полазак у школу. Кандидаткиња Јасна Банч истиче значај припреме деце за полазак у школу у контексту породице како биолошке тако и хранитељске. Родитељи/хранитељи треба да мотивишу децу за полазак у школу како би прелазак из вртића у школско окружење био пријатан догађај у животу детета. Хранитељска породица уз подршку предшколске, установе додатне образовне подршке и других фактора може значајно допринети да транзиција детета из вртића у школу буде што успешнија, без стреса и адаптивних криза (од 8. до 9. стране).

Комисија сматра да је уводни део у складу са методолошким поставкама Мастер рада.

У делу *Теоријски приступ проблему* кандидаткиња је навела основне поставке Мастер рада кроз кроз поглавља:

У прва два поглавља: *Врсте породица и Значај породице за развој детета* фокус је на значају функционалности породице. Функционална породица је у стању да пронађе механизме којима ће компензовати проблеме чинећи је резилијентном односно отпорном на стрес. Резилијентност је као динамички процес који је супротан статичном исходу веома важан за опстајање и функционисање породице и њених чланова. У педагошким и психолошким теоријама истиче се схватање да је састав породице значајан чинилац за проценивање породице као васпитне средине. Одреднице састава породице су: број

генерација у породици, број одраслих чланова и деце, узраст и пол деце и присуство или недостатак једног или оба родитеља. Недостатак мајке или оца нарушава природни састав породице и ремети природно стање у њој. Функционална породица је са педагошког аспекта она која обезбеђује деци нормалан физички, интелектуални и емоционални развој. Предности хранитељског облика смштаја у односу на институционални налазе се у чињеници да је породица природно окружење детета које му омогућава правилан раст и развој. У породици се подстиче правилан емоционални развој детета уз схватање шта уствари представља породица и која је њена функција. Дете у хранитељској породици има прилику да упознаје вршњаке, старију и млађу децу и тиме шири социјалну мрежу у оквиру породице у коју је смештено. Резултати неких истраживања показују да је квалитет живота деце и адолесцената из хранитељства може бити врло сличан је ономе који имају деца из биолошких породица.

У делу **Ментално здравље и деца из хранитељских породица** кандидаткиња Јасна Банч истиче да су деца без родитељског старања изложенија трауматским искуствима која остављају дубоке трагове. Дужина трајања стресне ситуације, комбинована са узрастом детета (нарочито ако је дете мало), доводи до тешких и трајнијих последица на дететов развој. Код деце у систему социјалне заштите како то показују резултати неких истраживања израженији су екстернализовани и интернализовани проблеми у односу на децу из биолошких породица. Према неким ауторима хранитељске породице са дугом традицијом бављења збрињавања деце без родитељског старања успевају у значајној мери да замене деци и адолесценцима биолошке породице. Деца која одрастају у породицама које имају дугу традицију хранитељства у највећем проценту имају обезбеђене добре услове за живот што се поволно одражава на њихово ментално здравље. Хранитељске породице су обухваћене додатним обукама о хранитељству којима стичу и родитељске компетенције и могућност да детету које им је поверено на бригу и старање пружи и васпитно-образовну подршку.

У поглављу **Припрема деце за полазак у школу** (поглавље садржи следеће делове: *Улога хранитеља за припрему детета за полазак у школу; Улога и значај васпитача у припреми деце за полазак у школу; Партнерство хранитељске породице и институција организованог васпитања и образовања; Васпитач као фактор остваривања квалитетне сарадње са родитељима; Вештине комуникације васпитача; Припрема деце за полазак у школу контексту инклузивног васпитања и образовања; Сарадња предшколске установе са породицом; Значај вршњачке подршке деци из осетљивих група*), наводе се општи фактори припреме деце из осетљивих група за полазак у школу и транзицију из вртића у школску средину. Припрема детета за полазак у школу почиње одмах након његовог рођења. За припрему деце из осетљивих група није довољна једна школска година да би се она припемлила за полазак у школу. Припрема деце из осетљивих група за полазак у школу разматра се као вишедимензионални и комплексан процес који траје много дуже од формалне припреме која према законским прописима траје једну школску годину која претходи поласку у први разред. Овај процес захтева персонализовани приступ деци из осетљивих група у коме се полази од тренутног нивоа развоја и постигнућа детета, а не развојне норме за одређени календарски узраст. Полази од тренутних способности детета и проширивању и надограђивању његових знања, вештина и навика, а што зависи од низа фактора. Сва искуства, знања, навике, вештине, интересовања која дете понесе из породице, уз транзицију из породице у вртић, где такође у оквиру институције, то јест предшколске установе и школе стиче (знања, вештине, самосталност, социо-емоционалне компетенције) чине његову општу припрему за другу вертикалну транзицију (прелазак из вртића у школу) од које зависи да ли ће се на школску средину адаптирати без већих проблема. Деца из маргинализованих група често живе у недовољно стимулативним срединама, па постоји могућност да због тога њихов развојни ниво није у складу са њиховим биолошким потенцијалима и календарским узрастом. Уколико су развојна одступања значајна деца из ових група могу да буду обухваћена индивидуалним образовним планом (ИОП-ом) и додатном образовном, здравственом и социјалном подршком (*Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање, 2018; Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету и ученику и одраслом, 2018*).

У поглављу **Сарадња предшколске установе са породицом**

Сарадња предшколске установе и родитеља/старатеља се углавном реализује кроз три димензије: а) међусобно информисање родитеља/старатеља и васпитача и других практичара; б) укључивањем родитеља у вртићке активности и в) активности родитеља у породици. Уколико је сарадња у овим областима успешна онда су и шансе да се деца припреме за полазак у школу много веће и да транзиција из вртића у школску средину буде без већих криза и да се доживи као адаптивни изазов.

За развој све деце, а посебно деце из осетљивих група, кључна је сарадња на релацији породица-васпитач и касније породица-учитељ како би се предупредили проблеми припреме за полазак у школу и неуспех у савлађивању школских обавеза и омогућила њихова успешнија интеграција у ширу заједницу.

Партнерство са породицом се гради кроз:

- узајамно поверење и поштовање,
- познавање, емпатију, осетљивост и уважавање перспективе друге стране,

- сталну отворену комуникацију и дијалог,
- узајамно препознавање и уважавање јединственог доприноса и снага сваке стране,
- заједничко доношење одлука и спремност за компромисе и промене (*Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања*, 2018) (од 10. до 31. стране).

Комисија сматра да је део Теоријски приступ проблему у складу са методолошким поставкама Мастер рада.

Проблем, предмет, циљ и хипотезе истраживања, представљају друго поглавље (Истраживачки део) овог Мастер рада.

Предмет овог истраживања односи се на припрему деце из хранитељских породица за полазак у школу уз подршку предшколске установе и других фактора. Проблем истраживања се заснива на сету питања од којих издвајамо следеће: (а) да ли су хранитељске породице довољно оспособљене да пруже подршку деци без родитељског старања у припреми за полазак у школу; (б) да ли предшколске установе кроз сарадњу са хранитељским породицама пружају адекватну подршку како би хранитељи били компетентни да учествују у припреми деце за полазак у школу и транзицију деце из вртића у школску средину. Основни циљ истраживања је био да се утврди процес припреме деце из хранитељских породица за полазак у школу уз подршку предшколске установе и других фактора. Из основног циља формулисано је више посебних циљева. Основна хипотеза овог истраживања је била: Претпоставља да предшколска установа пружа адекватну подршку деци из хранитељских породица током припреме за полазак у школу. Из основне хипотезе формулисано је више помоћних хипотеза (од 32. до 34. стране).

Комисија сматра да су овако формулисани проблем истраживања, предмет истраживања, основни циљ истраживања и основне хипотезе засновани на теоријским основама.

Поглавље *Методологија истраживања* садржи начин формирања и опис узорка, ток и начин прикупљања података и статистички метод, при чему су сви поменути елементи у складу са предметом и циљевима истраживања.

Узорак је чинио 100 испитаника/васпитача запослених у предшколским установама : у Новом Саду 31 (31%) васпитача, у Зрењанину - (30%) васпитача, у Суботици 12 (12%) васпитача, у Кикинди 10 (10%), у Бечеју 4 (4%) васпитача, у Жабљу 4 (4%) васпитача, у Сенти 2 (2%) васпитача и у Житишту 6 (шест) васпитача. Од укупног броја испитаника 17 (17%) испитаника је запослено у сеоским срединама, док је 83 (83%) васпитача запослено у градским срединама. Од укупног броја васпитача 98 (98%) су женског пола, а 2 (2%) су мушког пола. Поред ових података кандидаткиња Јасна Банч је приказала и структуру узорка у односу на параметре: радно искуство испитаника и васпитно-образовна групи у којој су васпитачи реализовали ВОР током анкетирања. Структура узорка је приказана кроз 5 табела и 5 графикана.

Инструменти истраживања

За прикупљање података о мишљењу васпитача о подршци коју имају деца из хранитељских породица током припреме за полазак у школу користила се техника анкетирања. За потребе анкетирања кандидаткиња је конструисала упитник који је у складу са циљевима истраживања. Упитник којим су прикупљени подаци састоји се од општег дела предвиђеног за основне податке о испитаницима и скалера од 15 ајтемова који се односе на мишљења васпитача о подршци коју предшколска установа пружа деци током припреме за полазак у школу. Испитаници су имали могућност да изразе степен слагања са једним од пет понуђених одговора: „у потпуности се слажем са тврдњом“, „слажем се са тврдњом“, „неодлучан-а сам“, „не слажем се са тврдњом“ и „уопште се не слажу са тврдњом“ (од 35. до 41. стране).

Поглавље *Резултати истраживања и интерпретација резултата* садржи финалне резултате приказане табеларно (18 табела и 18 графикана) при чему су све табеле праћене јасним тумачењем података и резултата. Редослед приказа добијених резултата је структурисан према циљевима и задацима истраживања. Приказан је и доследан и систематичан преглед добијених резултата које кандидаткиња појединачно протумачила испод сваке табеле за сваку тврдњу.

На тврдњу *Васпитачи раде индивидуално са децом из хранитељских породица* 60 испитаника је изразило степен слагања са наведеном тврдњом „уопште се не слажем“, 5 васпитача је заокружило „не слажем се“ са овом тврдњом, 2 испитаника је потврдило „слажем се“, 5 васпитача „у потпуности се слажем“, а 29 испитаника је заокружило „неодлучан сам“ у вези са наведеном тврдњом.

На тврдњу *Инклузивни тим подржава васпитаче у процесу припреме деце из хранитељских породица за полазак у школу* 1 испитаник је изразио степен слагања са тврдњом „уопште се не слажем“, 2 васпитача „не слажем се“ са овом тврдњом, 12 испитаника је потврдило „слажем се“, 56 васпитача „у потпуности се слажем“, а 29 испитаника је заокружило „неодлучан сам“ у вези са наведеном тврдњом.

На тврдњу *Родитељи прихватају препоруке васпитача којима је могуће модификовати понашање током припреме за полазак у школу*, испитаници су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 66 испитаника, „слажем се“ – 3 испитаника, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не

слажем се“ – 1 испитаник и „уопште се не слажем“ – 1 испитаник.

На тврдњу *Хранитељи се информишу у ПУ о поступцима који се примењују у припреми деце за полазак у школу*, испитаници су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 68 испитаника, „слажем се“ – 1 испитаник, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 1 испитаник и „уопште се не слажем“ – 1 испитаник.

На тврдњу *Хранитељи активно учествују у припреми деце за полазак у школу*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 69 испитаника, „слажем се“ – 1 испитаник, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 1 испитаник и „уопште се не слажем“ – 1 испитаник.

На тврдњу *Хранитељи се непосредно укључују у вртичке активности*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 69 испитаника, „слажем се“ – 1 испитаник, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 1 испитаник.

На тврдњу *Хранитељи посматрају активности деце у радној соби и дворишту*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 48 испитаника, „слажем се“ – 19 испитаника, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 2 испитаник и „уопште се не слажем“ – 2 испитаника.

На тврдњу *Педагог се укључује у припрему деце из хранитељских породица за полазак у школу*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 53 испитаника, „слажем се“ – 11 испитаника, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 4 испитаник и „уопште се не слажем“ – 3 испитаника.

На тврдњу *Психолог се укључује у припрему деце из хранитељских породица за полазак у школу*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 53 испитаника, „слажем се“ – 11 испитаника, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 4 испитаник и „уопште се не слажем“ – 3 испитаника.

На тврдњу *Психолог организује саветодавни рад са хранитељским породицама у припреми деце за полазак у школу*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 48 испитаника, „слажем се“ – 12 испитаника, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 10 испитаник и „уопште се не слажем“ – 1 испитаник.

На тврдњу *Педагог организује саветодавни рад са хранитељским породицама у припреми деце за полазак у школу*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 48 испитаника, „слажем се“ – 12 испитаника, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 9 испитаника и „уопште се не слажем“ – 2 испитаника.

На тврдњу *Деца из хранитељских породица су обухваћена додатном образовном подршком у адекватним установама за полазак у школу*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 8 испитаника, „слажем се“ – 12 испитаника, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 12 испитаника и „уопште се не слажем“ – 39 испитаника.

На тврдњу *За хранитељске породице се организује саветодавни рад у оквиру установа додатне подршке у вези са приемом деце за полазак у школу*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 32 испитаника, „слажем се“ – 19 испитаника, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 12 испитаника и „уопште се не слажем“ – 8 испитаника.

На тврдњу *Деца су у зависности од потребе обухваћена логопедским или дефектолошким третманом током припреме за полазак у школу*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 48 испитаника, „слажем се“ – 12 испитаника, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 9 испитаника и „уопште се не слажем“ – 2 испитаника.

На тврдњу *Дефектолози и логопеди пружају подршку васпитачима за децу из хранитељских породица у вртићима током припреме за полазак у школу*, су изразили следеће степене слагања са овом тврдњом: „у потпуности се слажем“ – 54 испитаника, „слажем се“ – 12 испитаника, „неодлучан-а сам“ – 29 испитаника, „не слажем се“ – 3 испитаника и „уопште се не слажем“ – 2 испитаника (од 42. до 65. стране), *Комисија сматра да је поглавље Резултати истраживања и интерпретација резултата јасно приказано и образложено.*

Поглавље *Закључна разматрања* садржи збирне, опште и појединачне, резултате истраживања изведене на основу прикупљених и обрађених података и у складу са постављеним циљевима, задацима и хипотезама овог Мастер рада.

Након детаљне анализе Мастер рада чланови Комисије сматрају да се одговорило на основни циљ истраживања, а који је био да се утврди да ли деца из хранитељских породица имају адекватну подршку од стране предшколске установе током припреме за полазак у школу. Основна хипотеза је потврђена, а то је да деца из хранитељских породица имају адекватну подршку у оквиру предшколске установе, породице и

установа додатне подршке(од 66. до 67. стране).

Комисија сматра да поглавље Закључна разматрања у потпуности испуњава захтеве садржане у циљу и задацима истраживања у овом Мастер раду.

VI ЗАКЉУЧЦИ: Оцена квалитета садржаја рада (оцена истраживања и резултата, квалитета понуђеног решења, закључака и др) и оцена писаног рада (квалитет написаног текста, вредност прилога и сл.).

Релизовано истраживање представља допринос у доменима:

- а) Припреме деце из хранитељских породица за полазак у школу у инклузивном контексту;
- б) Подршке у припреми деце хранитељских породица за полазак у школу и њиховој транзицији из вртића у школу;
- в) Сарадње предшколске установе и породице током припреме деце без родитељског старања за полазак у школу.

С обзиром да је релативно мали број истраживања који се баве овом и сличним темама Комисија сматра да Мастер рад кандидаткиње Јасне Банч представља стручни допринос који се огледа у проширењу знања о припреми за полазак у школу деце из хранитељских породица за полазак у школу.

VII КОНАЧНА ОЦЕНА МАСТЕР РАДА: Рад садржи све битне елементе и написан је у складу са насловом. Недостаци мастер рада и њихов утицај на резултат истраживања

Мастер рад под називом: *Припрема деце из хранитељских породица за полазак у школу уз подршку предшколске установе, породице и других фактора*, кандидаткиње Јасне Банч, написан је у складу са образложењем наведеним у пријави теме НСВ и садржи све битне елементе прописане Правилником о мастер струковним студијама у Високој школи струковних студија за образовање васпитача у Кикинди.

VIII ПРЕДЛОГ: На основу укупне оцене мастер рада, комисија предлаже :

1. Да се мастер рад прихвати, а кандидату одобри одбрана;
2. Да се мастер рад враћа кандидату на дораду (допуна или измена);
3. Да се мастер рад одбија

Потписи чланова Комисије:

1. др Ангела Месарош Живков, проф. _____

2. др Милорад Степанов, проф. _____

3. др Загорка Марков, проф. _____